

Paper Code

BC-103

अनुक्रमांक:
निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम्

पतञ्जलिविश्वविद्यालयः

परीक्षा - दिसम्बरमासः - 2018

सहायक पाठ्यक्रमः (सत्रम् : प्रथमम्)

तृतीयपत्रम्-संस्कृतसाहित्यम्

समयः - होरात्रयम्

अधिकतमाङ्कः - 70

अवधेयम् : इदं प्रश्नपत्रम् सप्ततेः (70) अङ्कानां विद्यते। अत्र रचनानुवादकौमुदी अभिनवपाठावलिः, चर्पटमञ्जरी, वैराग्यशतकञ्चैते चत्वारः खण्डास्सन्ति। प्रत्येक खण्डे प्रदत्तानां निर्देशानामनुसरणपुरस्सरमेव प्रश्नानां समाधानं कर्तव्यम्। अङ्कविभाजनं प्रत्येकं खण्डस्य प्रश्नस्य च पुरतः द्रष्टुं शक्यते।

(खण्डः - अ)

30 अङ्काः

(रचनानुवादकौमुदी)

प्रश्नः1-

- (क) केचिद् द्वे शब्दरूपे लेखनीये - (2.5X2=05)
(i) करिन्, (ii) वधू, (iii) सर्व, (iv) मधु
- (ख) केचिद् द्वे धातुरूपे लेखनीये - (2.5X2=05)
(i) मुद् (लोट्), (ii) पिब् (लृट्), (iii) बू (लुङ्), (iv) नी (लिट्)
- (ग) संस्कृतानुवादं कुर्वन्तु - (1X10=10)
(1) दवात में स्याही है।
(2) मैं पर्वत में चढ़ा रामायण पढ़ा।
(3) वाग्मी कथा कह रहा है; ध्यान से सुनो।
(4) क्या तुझे फल अच्छा लगता है? मुझे अनार पसन्द है।
(5) आकाश में बिजली चमक रही है। मेरी आँख फड़क रही है।
(6) सेनापति पर्वत को लांघता है तू उसको देख।
(7) किस कन्या की साड़ी लाल है किसकी हरी?
(8) मैं सत्य बोलूँ, वस्त्र को धो लूँ और तुम बैठो।
(9) गुरु चार बच्चों को चार-चार फल देवे।
(10) सभी सुखी हों सभी निरोग हो।
- (घ) प्रायेण दशानां पञ्क्तीनामेकां लघुकथां स्वकल्पनया रचयन्तु अथवा निबन्धं लिखन्तु (दिवभाषायामेव)। (10)

(खण्डः - ब)

20 अङ्काः

(अभिनवपाठावलिः)

प्रश्नः2-

- (क) उत्तरं ददातु - (2.5X04=10)
(1) सारमेयस्य का मूर्खता आसीत्?
(2) "अम्लानि द्राक्षाफलानि" अस्मिन्पाठे किं प्रदर्शितम्?
(3) ऊष्टस्य रूपं वर्णयन्तु।
(4) "सिंहमूषकयोः" पाठस्य का शिक्षा? लिख्यताम्।

- (ख) गद्यं पद्यञ्च व्याख्यायताम् - (2.5X04=10)
- (1) गङ्गा पाप शशी तापं दैन्यं कल्पतरुस्तथा।
पापं तापं च दैन्यं च हरति श्रीपते पदम्॥
 - (2) पिबन्ति नद्यः स्वयमेव नाम्नाः, स्वयं न खादन्ति फलानि वृक्षाः।
नादन्ति सस्यं खलु वारिवाहाः, परोपकाराय सतां विभूतयः॥
 - (3) वत्स, सत्यमेतद्। परं मिष्टान्नं कृत्रिमं भवति। प्रभूतया शर्करया तन्मिश्रितम्। तन्न पथ्यकरं
कुमारस्य। फलानि पुनः स्वभावत एव मधुराणि। हितावहं भवति तेषां माधुर्यम्। फलानामाहार
सात्विकः। अत एव मुनयो गृहस्थाश्चोपवासदिने फलानि भक्षयन्ति।

(खण्डः - स)
(चर्पटमञ्जरी)

10 अङ्काः

प्रश्नः3-

- (क) प्रदत्तानां श्लोकानां द्वयोः पूर्तिं कुर्वन्तु - (2.5X02=05)
- (1) कुरुते गङ्गासागरं॥
 - (2) सत्सङ्गत्वे॥
 - (3) वयसिगते॥
- (ख) प्रदत्तेषु श्लोकेषु द्वयोः श्लोकयोः पदच्छेदविभक्तिसमासाः लेखनीयाः । (2.5X02=05)
- (1) यावत्पनो निवसति देहे, तावत्पृच्छति कुशलं गेहे।
गतवति वायौ देहापाये भार्याभिभ्यति तस्मिन् काये॥
 - (2) अङ्गं गलितं पलितं मुण्डं दशनविहीनं जातं तुण्डम्।
वृद्धी याति गृहीत्वा दण्डं तदपि न मुञ्च्यत्याशा पिण्डम्॥
 - (3) पुनरपि जननं पुनरपि मरणं, पुनरपि जननी जठरे शयनम्।
इह संसारे खलु दुस्तारे, कृपया पाहिं पारे मुरारे॥

(खण्डः - द)
(वैराग्यशातकम्)

10 अङ्काः

प्रश्नः4-

- (क) अधोरेखाङ्कितानां द्वयोः पदयोः विवरणं क्रियताम् - (2.5X02=05)
- (1) लोकस्तथाप्यहितमाचरतीति चित्रम्।
 - (2) परेषां चेतांसि प्रतिदिवसमाराध्य बहुधा।
 - (3) शनैर्यष्टयुत्थानं धनतिमिररुद्धे च नयने॥
- (ख) दत्तेषु श्लोकेषु द्वौ व्याख्येयौ - (2.5X02=05)
- (1) आशा नाम नदी मनोरथजला तृष्णातरङ्गकुला॥
 - (2) मोहं मार्जय" तामुपार्जय रतिं चन्द्रार्धचूडामणौ॥
 - (3) गात्रं संकुचितं गतिर्विगलिता भ्रष्टा च दन्तावलिरु॥

-----X-----